

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 26/2023
13.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Стошић, адвокат из ..., против тужене „Политика новине и магацини“, доо са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Споменка Билић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године, у седници одржаној дана 13.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 11519/10 од 12.09.2016. године у ставовима првом, другом и четвртном изреке, а одбијен захтев тужене за накнаду трошкова поступка по жалби. Овом првостепеном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су поништена као незаконита решења тужене од 05.03.2010. године заведено код тужене под бројем .../... донето од стране генералног директора и заменика генералног директора тужене којим је утврђено да је услед организационих промена код тужене престала потреба за радом тужиоца и решење о отказу уговора о раду од 08.03.2010. године, заведено код тужене под бројем .../... донето од стране генералног директора и заменика генералног директора тужене којим је тужиоцу престао радни однос. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоца врати на рад у року од осам дана од пријема писаног отправака пресуде. Ставом трећим изреке, тужба тужиоца је одбачена у делу којим је тражио да суд обавезе тужену да га распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом четвртим изреке,

тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 431.250,00 динара са законском затезном каматом од дана када су наступили услови за извршење па до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду трошкова састава истог.

Врховни касациони суд је пресудом Рев2 2405/2018 од 04.12.2019. године, одбио као неосновану ревизију тужене изјављену против наведене другостепене пресуде.

Уставни суд је одлуком Уж 5540/2020 од 16.03.2013. године, усвајајући уставну жалбу овде тужене којом је утврдио да је том пресудом Врховног касационог суда повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење, поништио пресуду Врховног касационог суда Рев2 2405/18 од 04.12.2019. године и одредио да исти суд донесе нову одлуку о ревизији подносиоца уставне жалбе изјављеној против наведене другостепене пресуде.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.125/04 и 111/09), који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 55/14...18/20), Врховни суд је нашао да ревизија тужене није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи да је доношењем побијане пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП, обзиром да образложење побијане другостепене пресуде садржи јасне и непротивречне разлоге о битним чињеницама. Нису основани ни наводи ревизије о учињеној битној повреди из члана 361. став 1. у вези члана 382. став 1. ЗПП, јер је другостепени суд оценио жалбене наводе од значаја.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац који има завршену ... школу и IV степен стручне спреме, засновао је код тужене радни однос на неодређено време за обављање послова ... у Сектору ..., са 01.07.2004. године као даном ступања на рад. У време доношења побијаних решења, обављао је послове на радном месту ... у Одељењу ... . Решењем тужене број .../... од 05.03.2010. године утврђено је да је услед организационих промена код тужене престала потреба за радом тужиоца и да ће његов радно-правни однос бити решен исплатом законске отпремнине у износу од 105.429,00 динара, уз констатацију да он на дан доношења решења има шест пуних година радног стажа. Решењем тужене број .../... од 08.03.2010. године тужиоцу је отказан уговор о раду број ... од 27.12.2007. године и констатовано да му је исплаћена отпремнина у наведеном нето износу, те да му радни однос престаје даном достављања решења. У образложењу овог решења је наведено да је код тужене дошло до организационих промена који имају за последицу смањење укупног броја запослених, да је престала потреба за радом тужиоца, обзиром да тужена није у могућности да га премести на друге послове и да му обезбеди рад код другог послодавца, преквалификацију или доквалификацију. Тужена је одлуком скупштине и елаборатом о структурним променама од 19.11.2009. године утврдила да ће спровођењем организационих промена број запослених бити смањен за 20%, што је конкретизовано доношењем Правилника о систематизацији послова од 27.11.2009. године којим је број систематизованих радних места смањен са 504 на 356. Након измене систематизације а пошто се почетком тог месеца 75 запослених изјаснило да пристаје да им радни однос престане уз исплату

отпремнине, тужена је донела Програм за решавање вишка запослених од 28.12.2009. године којим је као једини критеријум за утврђивање вишка запослених предвиђен добровољни престанак радног односа уз исплату стимулативне отпремнине, за све запослене. По том основу се 75 запослених изјаснило за добровољни престанак радног односа уз исплату стимулативне отпремнине, а истим је констатовано да на дан доношења програма код тужене на неодређено време има 442 запослена. Након реализације програма, по ком основу је престао радни однос 75 запослених, тужена је донела Одлуку од 01.02.2010. године о престанку потребе за обављањем одређених послова којом је утврдила да је услед организационих промена које се огледају у укидању појединих послова и смањењу броја извршилаца на појединим пословима престала потреба за радом 18 запослених који нису могли бити премештени на друге послове, нити је постојала могућност њихове преквалификације или доквалификације. У циљу утврђивања технолошког вишка тужена је формирала 15.12.2009. године две комисије: Комисију за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и комисију за примену мере премештаја запослених и донела Правилник о примени критеријума за утврђивање вишка запослених од 21.12.2009. године којим је утврђено да се одређивање запослених за чијим радом је престала потреба врши на основу критеријума одређених члановима 38-42 ОКУ, а то су: 1. резултати рада запосленог 2. имовно стање запосленог 3. број чланова породице који остварују зараду 4. дужина радног стажа 5. здравствено стање запосленог и чланова његове уже породице 6. број деце запосленог на школовању, а да је основни критеријум резултат рада запосленог, што се утврђује на основу остварених учинака према утврђеним нормативима и стандардима рада. У случају да их послодавац нема, резултати рада се утврђују на основу образложене оцене непосредног руководиоца запосленог у складу са критеријумима и начином оцењивања предвиђеним ПКУ. Правилником о начину оцењивања радног учинка запосленог од 05.12.2007. године тужена је утврдила критеријуме, начин и период оцењивања, тако што непосредни руководиоца запосленог оцењује остварене резултате рада запосленог за период од годину дана оценама од 1 до 5, а по критеријумима: квалитет, обим и однос запосленог према радним обавезама.

Тужилац је комисијски оцењиван за свој рад у 2008. години 01.01.2009. године од стране ББ, који му није био непосредни руководиоца и добио је оцену 2,65 која је била најнижа у Одељењу ... . Од 12 запослених у том одељењу 3 је добило отказ по основу технолошког вишка а један од њих је овде тужилац. Новом систематизацијом радних места код тужене укинута је цело Одељење ... али нису укинута сви послови јер је део послова пребачен у новоформирано Одељење ..., са мањим бројем извршилаца. Тужена је након што је одлуком бр. ... од 31.12.2009. године, исправила грешку у новом Правилнику о систематизацији у погледу врсте стручне спреме тако што је речи „електро“ или „информатички“ заменила са речју „технички“, а након што је комисијски 28.12.2009. године утврдила број запослених који представљају технолошки вишак (3 запослена, међу којима и тужилац) све запослене који за то испуњавају услове па и оне чија су радна места укинута, одлуком комисије за примену мера премештаја запослених од 30.12.2009. године распоредила на слободне послове у Одељењу ... .

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да технолошки вишак код тужене представљају укупно 93 запослена којима је престао радни однос решењима о отказу уговора о раду (75 по основу добровољности и 18 по основу технолошког вишка) у односу на укупан број запослених код тужене на неодређено време, што у збиру чини више од 20 запослених у оквиру периода од 90 дана, следом чега је оценио да је тужена повредила одредбу члана 153. став 2. Закона о

раду јер је била у обавези да пре отказа уговора о раду донесе Програм решавања вишка запослених сагласно цитираној законској одредби и члану 155. став 1. истог закона. Како то није учинила, закључио је да су побијана решења донета незаконито противно члану 179. став 1. тачка 9. Закона о раду. Следом тога је обавезао тужену на реинтеграцију тужиоца на основу члана 191. став 1. истог закона.

Поред тога, првостепени суд је оценио да је тужена у конкретном случају пропустила да применом критеријума прописаних Правилником о примени критеријума за утврђивање вишка запослених број 2418 од 21.12.2009. године утврди ко ће од запослених са укинутих радних места у Одељењу ..., а међу којима је и тужилац, бити распоређен на упражњена радна места у Одељењу ... у оквиру нове систематизације. Нарочито када се има у виду да је комисија тужене вршила оцену рада тужиоца за 2008. годину дана 01.01.2009. године од стране лица које му није био непосредни руководиоца, не применивши притом критеријуме из цитираног Правилника, већ је коришћено раније оцењивање. Све то је резултирало да тужилац као запослени није био изложен конкуренцији применом прописаних критеријума ради оцене могућности распоређивања поред осталих запослених чија су радна места такође била укинута, који су премештени на радна места систематизована новом систематизацијом. Тиме је тужена повредила принцип забране дискриминације зајемчен чланом 21. Устава РС и чланом 19. Закона о раду.

Другостепени суд је прихватио изложено правно становиште и разлоге у погледу основаности тужбеног захтева који је изнео првостепени суд оценивши да је тужена имала обавезу да донесе Програм решавања вишка запослених у складу са члановима 153. и 155. Закона о раду јер су технолошки вишак представљала 93 запослена којима је престао радни однос и то 75 запослених којима је отказан уговор о раду са исплатом стимулативне отпремнине и 18 запослених којима је отказан уговор о раду уз исплату отпремнине, али не стимулативне, који нису дали сагласност. Заузео је становиште да је свим запосленима радни однос престао по истом основу, отказом уговора о раду од стране послодавца као технолошким вишом и да је зато небитно то да ли је један део њих довољно прихватио да буде проглашен за технолошки вишак уз исплату стимулативне отпремнине, а други није, због чега се они морају посматрати у укупном броју. Последица тога је да су побијана решења тужене донета незаконито супротно члану 179. став 1. тачка 9. Закона о раду.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају тужена као послодавац није била у обавези да донесе програм решавања вишка запослених на основу члана 155. Закона о раду код утврђења да је услед технолошких, економских и организационих промена престала потреба за радом запослених на неодређено време чији је број био мањи од 30 запослених у оквиру периода од 30 дана, односно мањи од 20 запослених за период од 90 дана, као минимума прописаног на основу члана 153. Закона о раду. Ово из разлога што се позив за добровољно проглашење технолошким вишком уз исплату стимулативне отпремнине који је прихватило 75 запослених није односио само на запослене који су распоређени на пословима обухваћеним организационим променама код тужене, већ су за ту опцију могли да се опделе сви запослени неvezано од тога на којим пословима раде. Програмом решавања вишка запослених од 28.12.2009. године као вишак је утврђено 75 од укупно 442 запослена и једини критеријум за одређивање вишка је било добровољно изјашњавање, а као једини начин решавања вишка био је предвиђен престанак радног односа уз исплату стимулативне отпремнине.

Према томе, Програм се заснивао искључиво на принципу добровољности свих запослених, међу којима су се могли наћи и запослени који нису били на пословима обухваћеним организационим променама. Тако да број запослених који су иницијално

проглашени вишком (њих 75) није био у директној вези са изменом систематизације услед организационих промена реализованих одлуком тужене од 01.02.2010. године, која се огледају у укидању појединих послова и смањењу броја извршилаца на појединим пословима, због којих је престала потреба за радом 18 запослених који нису могли бити премештени на друге послове. Зато они нису морали бити посматрани у укупном броју, па следом тога није постојала ни обавеза тужене да донесе програм решавања технолошког вишка уместо одлуке од 01.02.2010. године, имајући у виду одредбу члана 153. Закона о раду. У том смислу се Уставни суд изјасно у одлуци донетој у овој правној ствари и у одлукама Уж 4590/2013 од 17.11.2016. године и Уж 9002/17 од 25.04.2019. године.

Међутим, Врховни суд налази да одсуство обавезе доношења програма вишка запослених код тужене не значи да одлука о отказу уговора о раду може бити последица волонтаризма, већ је послодавац и у тој ситуацији када престане потреба за обављањем одређеног посла био дужан да примени одговарајуће критеријуме који ће дати одговор на питање ко од запослених представља технолошки вишак. С тим у вези, тужена је имала обавезу да све запослене који су проглашени за технолошки вишак по основу укидања радних места, а које је потом распоредила на друга радна места у новоформирано Одељење ... применом мера премештаја на нова систематизована радна места, изложи конкуренцији. Обзиром на то да у ситуацији када више запослених испуњава услове за распоређивање на упражњена радна места, онда је комисија за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и потом комисија за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком, пропустила да све те запослене које је распоредила на новоформирана радна места у Одељењу ..., изложи конкуренцији применом критеријума прописаних Правилником о примени критеријума за утврђивање вишка запослених од 21.12.2009. године. Имајући притом у виду да је утврђено да је у новоформираном Одељењу ... било упражњених радних места за које је тужилац испуњавао услове, а на које су распоређени остали запослени за чијим радом је такође престала потреба и чија су радна места укинута, тако да је практично само тужилац остао нераспоредан. Зато је правилна оцена првостепеног суда да тужилац није био изложен конкуренцији применом утврђених критеријума у односу на друге запослене који су премештени на ново систематизована радна места. Поред тога, тужиочево оцењивање за 2008. годину од 01.01.2009. године извршено је знатно пре него што су донети критеријуми утврђени цитираним Правилником и побијана решења и то од стране лица који није био његов непосредни руководилац како је то прописано важећим и раније важећим Правилником.

По оцени овог суда, у ситуацији када је тужена у циљу утврђивања вишка запослених формирала наведене комисије и запослене за које је утврдила да представљају технолошки вишак по основу укидања радних места у Одељењу ... распоредила на упражњене послове на новосистематизована радна места у Одељењу ... за које је и тужилац испуњавао услове, пропустила је да све ове запослене изложи конкуренцији и примени утврђене критеријуме у смислу чланова 38-42 ОКУ. Следствено томе да оцени који од њих и према којим критеријумима треба да буде распоредан, обзиром да је у конкретном случају утврђено да нису укинута сви послови већ су укинута радна места у Одељењу ... а део истих послова је пребачен новом систематизацијом у новоформирано Одељење ... . Тако је остало без образложења према којим критеријумима је тужена распоредила остале запослене за чијим радом је престала потреба на упражњена радна места у новоформирано одељење, а не тужиоца, односно зашто управо он представља тзв. технолошки вишак. Зато су побијана решења тужене донета противно члану 179. став 1. тачка 9. Закона о раду јер је тужена

била у могућности да тужиоцу обезбеди обављање других послова односно рад на друго новосистематизовано радно место.

Из свих изложених разлога нису основани ревизијски наводи тужене о погрешној примени материјалног права.

Како трошкови одговора на ревизију не представљају трошкове потребне ради вођења парнице, то је о њима одлучено као у ставу другом изреке на основу члана 150. став 1. ЗПП.

На основу изложеног, Врховни суд је на основу члана 405. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић